

เพศสภาวะกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ศึกษากรณี : โรงเรียนวัดดอนตูม อำเภอบ้านโป่ง
จังหวัดราชบุรี

โดย

นางัทธนา รุ่งรุจจินดา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสตรีศึกษา
วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2553

Gender and Career Selection of Matayomsuksa 3 Students:
A Case Study at Wat Dontoom School, Baanpong District,
Ratchaburi Province

By

Mrs. Tattana Rungrutjinda

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Women's Studies

College of Interdisciplinary Studies

Thammasat University

2010

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วิทยาลัยสหวิทยาการ

วิทยานิพนธ์

ของ

นางัทธนา รุ่งรุจจินดา

เรื่อง

เพศสภาพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ศึกษากรณี : โรงเรียนวัดดอนตูม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสตรีศึกษา

เมื่อ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2553

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ลักขณาภิชนัชช)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ไชยรัตน์ ไทยเจียมอารีย์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนา รณเกียรติ)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “เพศสภาพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ศึกษากรณี : โรงเรียนวัดดอนตูม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา
บทบาทหญิงชายกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อศึกษาปัจจัย
ของครอบครัวและโรงเรียนที่มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจ

นักเรียนในช่วงอายุ 15-17 ปี ถือว่าได้เข้าสู่การเป็นวัยรุ่น เป็นช่วงเวลาที่ควรจะมี
การเลือกแนวทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต การตัดสินใจเลือกอาชีพ
เพื่อศึกษาต่อจึงถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญ ผลการศึกษาคือ นักเรียนทุกคนต้องการที่จะศึกษาต่อ
ในระดับที่สูงขึ้น และพบว่าบทบาทหญิงชายไม่มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจเลือกอาชีพของ
นักเรียนทั้งหญิงและชาย แต่เมื่อมาพิจารณาอาชีพที่นักเรียนแต่ละคนเลือกไว้ กับพบว่าอาชีพ
ที่นักเรียนทุกคนเลือก ส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่เลือกตามบทบาทเพศของตน ที่ขัดแย้งกับความคิด
ของตนเองโดยไม่รู้ตัว สะท้อนให้เห็นว่าเป็นผลพวงของการอบรมปลูกฝังของพ่อแม่และครู
ที่ต้องการให้เด็กนักเรียนได้ตระหนักรู้ถึงบทบาทความเป็นเพศและหน้าที่ของตนเอง ที่มีมาตั้งแต่
อดีตจนถึงปัจจุบัน ในทุกสังคมและชนชั้นแตกต่างกันตามระยะเวลา ทำให้เห็นการถ่ายทอด และ
สืบทอดการแบ่งงานกันทำตามบทบาทเพศ โดยเฉพาะการถ่ายทอดบทบาทความเป็นหญิงผ่าน
ทางโรงเรียน และจากการปลูกฝังความคิดดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนหญิงและนักเรียนชายซึมซับ
เอาความคิดในลักษณะของการแบ่งแยกเพศกับอาชีพเข้ามาไว้โดยไม่รู้ตัว ทำให้ในการตัดสินใจ
เลือกอาชีพของนักเรียนจึงเลือกอาชีพที่ถูกสังคมกำหนดว่าเป็นอาชีพของเพศตนเองมากกว่าที่จะ
เลือกอาชีพของเพศตรงข้าม

ปัจจัยด้านครอบครัวและโรงเรียนโดยเฉพาะในส่วนของพ่อแม่ และครู ต่างก็คิด
เหมือนกันว่าในการเลือกอาชีพนั้น ควรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับบทบาทเพศและ
บุคลิกลักษณะของตนเองเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและความสำเร็จในการประกอบ
อาชีพในอนาคต ถือว่ามีผลกระทบต่อ การตัดสินใจของนักเรียนโดยตรง จะเห็นว่าเป็นความคิด
ที่ทั้งพ่อแม่และครูก็ได้ถูกอบรมปลูกฝังมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันเช่นกัน เป็นการผลิตซ้ำทาง
ความคิดที่ถูกถ่ายทอดและสืบทอดกันรุ่นต่อรุ่นไปเรื่อย ๆ และดูเหมือนว่าทุกคนต่างก็ยอมรับ
กฎเกณฑ์นี้ ด้วยความเต็มใจโดยที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวก็ตาม

แต่อย่างไรก็ดีทั้งครู และพ่อแม่ ต่างก็ยังต้องการให้นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพและ
สาขาวิชาที่จะศึกษาต่อ ต้องให้มีความเหมาะสมกับบทบาทเพศและบุคลิกลักษณะของตนเองเป็น
สำคัญ เพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีบทบาทเพศหรือบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกัน โดยที่ทุกคนจะมี

ลักษณะที่ชี้ชัดเฉพาะตน ไม่ว่าจะเป็นรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ นิสัยใจคอ ความรู้ความถนัด ความสามารถ ถ้านักเรียนสามารถมองตนเองได้ตามสภาพความเป็นจริง ย่อมช่วยให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างสอดคล้องกับตัวเองได้มากที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในอนาคตได้

ในการตัดสินใจเลือกอาชีพถือเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนขบวนการหนึ่ง ที่บุคคลที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพ จะต้องรู้จักตัวเองในทุก ๆ ด้าน ทุกแง่ทุกมุม เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการยากสำหรับปวงชนทั่วไป นอกจากจะต้องรู้จักตัวเองแล้ว ผู้เลือกอาชีพจะต้องรู้จักโลกของงาน คือ รู้จักอาชีพโดยละเอียดในหลายๆ อาชีพด้วย ดังนั้นในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แล้วส่งผลดีให้กับผู้ตัดสินใจมากที่สุดคือ ตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนมากที่สุด ย่อมก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และก่อให้เกิดความสุขในการทำงาน และยังมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอีกด้วย

Abstract

The objectives of the study entitled “gender and career selection of Matayomsuksa 3 students: a case study at Wat dontoom school, Baanpong district, Ratchaburi province” were 1) to study female and male roles and the decision in career selection of Mattayomsuksa 3 students and 2) to determine factors of families and school which influenced the decision.

Students who are 15-17 years of age are teenage and in the period of choosing their study field for their career in the future. Making decision in selecting career to further their study is, therefore, important. The study finding revealed that all students wanted to further their study in higher degree and it was found that neither male nor female role influenced their decision on career selection of both male and female students. However, when a selected career of each student was considered, it was found that most of the careers, which were unwittingly inconsistent with their thought, were selected following their gender. This reflected the teaching outcome of parents and teachers who wanted the students to realize their gender roles and duties which were from the past until present in all communities and classes. Such showed the transfer of duties upon gender roles, especially femininity which was transferred through school. Educating such thought influenced both male and female students to absorb unwittingly the thought on gender separation and career, making the decision to select the career follow the society determination for their gender instead of selecting the career of another gender.

In terms of family and school factors, particularly parents and teachers, they all thought that the selection of career needed to be based on gender appropriateness and personality in order to increase potency and success in their job in the future. This directly influenced the students' decision. It was seen that such thought was the thought which both parents and teachers were also educated from the past until the present. It was repeated through generations and it seemed that everyone willingly accepted this rule, no matter they were witting or unwitting.

Nevertheless, parents and teachers still wanted the students to choose the career and study field which were suitable to their gender and personality as each student had different gender role or different characteristics. Everyone would have specific identity i.e. appearance, body shape, face, skin, habit, capacity etc. If the students were able to see their true identity, it helped them to make a decision for choosing the career which was the most consistent with them and of which they could succeed in the future.

Making decision in selecting career is one of the complicated procedures. A person who makes the decision needed to know every aspect of him/her very well; it is quite difficult for people in general. Apart from knowing himself, those who select the job need to know the career world, for instance, know various careers thoroughly. Hence, making decision which is the best for the selector is the most appropriate career to them as it will bring about joy and happiness in working and gives a chance to succeed in career as well.

กิตติกรรมประกาศ

จากการได้โทรศัพท์สอบถามถึงรายละเอียดของเนื้อหาที่จะเรียนในหลักสูตรตรีศึกษา ในครั้งนั้น ถึงกับทำให้ผู้ศึกษาเปลี่ยนแปลงแผนในการเรียนต่อเกือบจะทันที ซึ่งเดิมต้องการเรียนต่อด้านการบริหารการเงินและการบัญชี เหมือนกับที่จบมาและทำงานอยู่ แต่เมื่อมีโอกาสได้เข้ามาเรียนในช่วงแรก ๆ ก็ารู้สึกมีมัน ๆ ง ๆ และคิดในใจว่าเรียนไปทำไม เรียนแล้วได้อะไร ด้วยความที่อยากรู้บวกกับเป็นคนไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ เลยทำให้ผู้ศึกษาเรียนต่อมาเรื่อย ๆ จนรู้สึกมั่นใจใจตนเองว่าคิดถูกแล้วที่มาเรียน เพราะเป็นการได้เปิดโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับผู้หญิง ในมุมมองของสตรีศึกษาให้กว้างขึ้นทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะในสิ่งที่ผู้ศึกษาไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อน ซึ่งถือเป็นความรู้ที่มีประโยชน์ต่อผู้หญิงอย่างมากในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

สิ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ คงต้องยกความดีความชอบให้กับผู้ให้ข้อมูลทุกคน ทั้งนักเรียน คุณครู และผู้ปกครอง ที่ได้ให้ความร่วมมือและเต็มใจให้ข้อมูลด้วยความจริงใจและปรารถนาดี

ขอขอบพระคุณท่าน รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ ลักษณะภาวิชนัชช ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ให้กับผู้ศึกษา คอยเป็นผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และเสียสละเวลาให้กับผู้ศึกษาเป็นอย่างดีเสมอมาตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้ผู้ศึกษา รู้สึกมีกำลังใจและมีแรงที่จะสู้ แม้ในบางครั้งจะเกิดความรู้สึกเหนื่อยล้าก็ตาม

ขอขอบพระคุณท่าน รองศาสตราจารย์ ดร. นิยม รัฐอมฤต ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ในการให้คำชี้แนะและคำแนะนำที่ผู้ศึกษาฟังแล้วรู้สึกอุ่นใจทุกครั้ง ถึงแม้จะเป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ก็ตาม และขอขอบคุณอาจารย์ ดร. ไชยรัตน์ ไทยเจียมอารีย์ สำหรับคำแนะนำในสิ่งที่ผู้ศึกษามองข้ามไป รวมถึงกำลังใจที่คอยช่วยลุ้นให้ผ่านไปได้อยู่เสมอ

นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอขอบคุณ “ครอบครัว รุ่งรุจจินดา” โดยเฉพาะคุณนรนา นื่องแสงค์ นื่องปราย ที่มอบความรักและมอบกำลังใจให้เสมอมา แม้ในบางครั้งจะร้องขอเวลาคืนบ้างก็ตาม แต่สุดท้ายก็เข้าใจและให้ความร่วมมือด้วยดี และที่ขาดไม่ได้เลยคือ ขอขอบคุณพี่ตุ้ย และขอขอบคุณเพื่อน ๆ สตรีศึกษารุ่น 3 โดยเฉพาะ เพื่อนใจ ที่คอยช่วยเหลือมาโดยตลอด

ัทธนา รุ่งรุจจินดา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญตาราง	(9)
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	7
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
ขอบเขตในการศึกษา	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	9
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเรื่องเพศภาวะ	10
แนวคิดสตรีนิยม	13
แนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยม.....	14
แนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม.....	16
แนวคิดเรื่องความเสมอภาค	21
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	37

3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	38
พื้นที่ในการศึกษา.....	39
กลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การนำเสนอผลการศึกษา.....	43
4. ผลการศึกษาและอภิปรายผล.....	44
ผลการศึกษา.....	45
อภิปรายผล.....	104
5. สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	111
สรุปผลการศึกษา.....	111
ข้อเสนอแนะ.....	115
รายการอ้างอิง.....	117
ภาคผนวก	
ก. แบบสัมภาษณ์.....	124
ข. ประวัติโรงเรียนวัดดอนตูม.....	129
ประวัติการศึกษา.....	133

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การเข้าเรียนของผู้หญิง จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา.....	25
4.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (นักเรียน)	45
4.2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (ผู้ปกครอง).....	71
4.3 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (ครู)	78
4.4 สรุปปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการศึกษา.....	102

สำนักหอสมุด